

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 36551
Nom: Història de la comunicació
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Comunicació	BÀSICA

COORDINACIÓ

GALAN CUBILLO ESTEBAN

RESUM

Història de la Comunicació és una assignatura de formació bàsica del Grau en Comunicació Audiovisual que forma part de la matèria Comunicació.

Es tracta d'una assignatura marc de caràcter diacrònic que analitza l'evolució de la comunicació com un fet social, tecnològic i específicament comunicatiu. Però, atés que s'inclou en el camp del saber i fer audiovisuals, es concedirà especial rellevància tant a la conformació històrica d'aquest camp en general com a la plasmació del mateix en mitjans de comunicació específics com la ràdio, la televisió i els espais de comunicació digital consolidats en el segle XXI.

Aquesta assignatura té com a objectiu proporcionar una visió panoràmica i crítica de l'evolució històrica de la comunicació humana, des de les primeres formes d'expressió fins a l'aparició dels mitjans de comunicació de masses contemporanis. S'analitzarà el desenvolupament dels principals suports comunicatius i la seua incidència en la configuració de les societats modernes. Així mateix, s'estudiaran les relacions entre els diferents sistemes de producció i difusió de missatges i els canvis socials, econòmics i polítics que han acompanyat l'evolució dels mitjans. L'assignatura també contempla l'anàlisi de la història dels mitjans a Espanya i en l'àmbit internacional.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No es preveuen altres tipus de requisits.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Capacitat per a actuar defenent una cultura de la pau i respectant els drets fonamentals en els processos de la comunicació, en concret la igualtat entre dones i hòmens en tots els tractaments informatius, interpretatius, sígnicos, dialògics i opinatius de la comunicació.

Capacitat per a aprofundir en els coneixements adquirits i per a aplicar i desenrotllar les competències en els diversos camps a què s'estén la comunicació audiovisual.

Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .

Capacitat per a desenrotllar un treball personal, siga de creació o d'investigació, posant en pràctica les competències adquirides. Saber plantejar i assumir la responsabilitat d'un projecte propi, encara que davall l'orientació del tutor.

Coneixement dels diversos llenguatges, codis i modes de representació propis dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals: fotografia, cine, ràdio, televisió, vídeo i imatge electrònica, internet, etc. a través de les seues propostes estètiques i industrials, a més de la seua rellevància social i cultural i la seua evolució al llarg del temps, que haurà de generar la capacitat per a analitzar relats i obres audiovisuals, considerant els missatges icònics com a textos i productes de les condicions sociopolítiques i culturals d'una època històrica determinada.

Conèixer els aspectes socials, històrics, econòmics i culturals dels contextos propis i aliens rellevants.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.

Que els estudiants siguen capaços d'obtindre i seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la solució de problemes i l'elaboració d'estratègies.

Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.

Que els estudiants tinguen capacitat d'adaptació als canvis tecnològics i sociolaborals.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Necessitat i possibilitat comunicativa en el món antic

En aquesta unitat s'analitza la importància de la comunicació com a element clau per al desenvolupament social, així com per al desenvolupament i intercanvi cultural i comercial.

- 1.1. Comunicació en les primeres comunitats humanes
- 1.2. Oralitat i transmissió del coneixement
- 1.3. Primeres formes d'escriptura i registre
- 1.4. Funció social i cultural dels relats mítics
- 1.5. Comunicació en el comerç i la diplomàcia antiga

2. Sota el domini del mitjà

En aquest tema s'analitza la relació entre els esdeveniments històrics i l'evolució de la comunicació social a l'edat mitjana. També es repassen les diferents formes de circulació d'informació a les ciutats que van anar guanyant importància.

- 2.1. Comunicació i Església
- 2.2. Manuscrits i transmissió del saber
- 2.3. La comunicació al servei del poder feudal
- 2.4. Comunicació i moviments socials medievals
- 2.5. Nous llenguatges i expressions populars

3. La irrupció de la impremta

El capítol estudia com la impremta va transformar la comunicació social en el Renaixement, facilitant la difusió de la cultura i el coneixement.

- 3.1. Gutenberg i la revolució tipogràfica
- 3.2. Expansió de la lectura pública i privada
- 3.3. La Reforma i la contrareforma mediàtica
- 3.4. La impremta com a eina de control ideològic
- 3.5. Noves formes de difusió del coneixement

4. La premsa com a aparell ideològic de l'Estat

En aquest apartat s'analitza les conseqüències de la consolidació de la burgesia i les implicacions que el sorgiment d'aquesta nova classe social va tenir en la llibertat d'expressió i en la decadència del model feudal.

- 4.1. La premsa en l'absolutisme
- 4.2. Censura i control governamental
- 4.3. Opinió pública i burgesia emergent
- 4.4. Premsa i propaganda política
- 4.5. Primeres legislacions sobre llibertat de premsa

5. Contrarevolució en la revolució

Aquest capítol analitza com la comunicació es va veure afectada per la Revolució Francesa i les profundes transformacions que es van succeir en les següents dècades.

- 5.1. Mitjans i mobilització popular
- 5.2. La premsa revolucionària
- 5.3. Censura després de la Revolució
- 5.4. Noves formes de control informatiu
- 5.5. La comunicació i els canvis polítics

6. L'aparició del mercat

En este apartat s'analitza com La Revolució Francesa va manipular la comunicació social, reflectint la lluita entre noves forces socials i l'antic règim.

- 6.1. Naixement de la premsa industrial
- 6.2. Mercantilització de la informació
- 6.3. Publicitat i model de negoci mediàtic
- 6.4. Professionalització del periodisme
- 6.5. Expansió del mercat de lectors

7. Expansió imperial i lluita de classes

En aquest capítol s'analitza l'expansió imperial i la lluita de classes, destacant la influència del capitalisme industrial i els canvis en les relacions de poder. Es destaca la importància de la consciència obrera i la propaganda revolucionària en aquest context.

- 7.1. La premsa obrera i sindical
- 7.2. Mitjans i colonialisme

- 7.3. Propaganda imperialista
- 7.4. Mitjans i lluita social
- 7.5. Comunicació i conflicte polític

8. La rebel·lió de les masses

En aquest capítol s'analitza la influència de les masses en la societat moderna i la necessitat de controlar-les mitjançant la comunicació social, destacant el paper dels mitjans de comunicació de masses.

- 8.1. Societat de masses i cultura popular
- 8.2. Teories sobre la manipulació mediàtica
- 8.3. Creació d'audiències massives
- 8.4. Propaganda i opinió pública
- 8.5. La comunicació com a eina de cohesió social

9. 1918 a 1945: la veu del seu amo

En aquest capítol s'analitza la transformació de la comunicació social en propaganda política i comercial entre 1918 i 1945, destacant l'ús del cinema, la ràdio i la televisió.

- 9.1. Cinema i propaganda
- 9.2. La ràdio com a mitjà polític
- 9.3. Aparició de la televisió
- 9.4. Control estatal dels mitjans
- 9.5. Mitjans i guerra psicològica

10. Misèria i opulència de la comunicació

En aquest capítol s'analitza la desigualtat en la comunicació social, amb la tecnologia i els mitjans dominats per les potències econòmiques, creant una opulència informativa que oculta la misèria comunicativa.

- 10.1. Concentració mediàtica
- 10.2. Bretxa digital i desigualtat d'accés
- 10.3. Globalització de la informació
- 10.4. Nous monopolis tecnològics
- 10.5. Reptes ètics i socials de la comunicació actual

Resultats d'aprenentatge

Aquests continguts es plasmaran en els següents **resultats d'aprenentatge**:

- Conèixer els codis i modes de representació propis de la comunicació audiovisual.
- Identificar la rellevància social, cultural i històrica de les propostes estètiques de les indústries audiovisuals.
- Portar a terme anàlisis de relats i obres audiovisuals.
- Identificar les estructures organitzatives en el camp de la comunicació visual i sonora.
- Conèixer la interrelació entre els subjectes de la comunicació audiovisual: autors, institucions, empreses, mitjans, suports i receptors.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

La docència presencial seguirà las siguientes metodologías:

- **Classe magistral.** Sessions teòriques en les quals el professorat exposarà els continguts fonamentals de cada tema, utilitzant presentacions, recursos audiovisuals i altres materials didàctics. Es fomentarà la participació activa de l'alumnat mitjançant preguntes, debats dirigits i anàlisi crítica dels conceptes presentats.
- **Debats i seminaris.** Es treballaran a l'aula textos clau i documents audiovisuals que permeten a l'alumnat reflexionar sobre el paper històric dels mitjans de comunicació en diferents contextos sociohistòrics. Aquesta activitat busca reforçar la capacitat crítica i argumentativa.
- **Estudi i anàlisi de casos.** Es presentaran i analitzaran casos històrics rellevants (com la comunicació durant conflictes bèl·lics o l'impacte social de la impremta) amb la finalitat que l'alumnat aplique els continguts teòrics a situacions reals de la història de la comunicació.

Activitats no presencials

El alumnado desarrollará las siguientes actividades no presenciales:

- **Preparació de classes.** L'alumnat dedicarà temps a la lectura i assimilació dels continguts abordats en les sessions presencials, utilitzant la bibliografia recomanada i altres materials complementaris.
- **Estudi i treball autònom.** Es proposaran articles, capítols de llibres i documents audiovisuals per a la seua anàlisi crítica fora de l'aula. L'objectiu és fomentar el pensament reflexiu i connectar els temes tractats a classe amb la realitat social i mediàtica actual.
- **Elaboració de treballs individuals o en grup.** L'alumnat realitzarà treballs escrits, presentacions o projectes d'anàlisi històric-comunicativa vinculats als blocs temàtics de l'assignatura.
- **Preparació d'activitats d'avaluació.** Temps dedicat a la revisió, estudi i repàs dels continguts per a superar les diferents proves d'avaluació.

Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

Aquesta assignatura té en compte especialment els següents Objectius de Desenvolupament Sostenible:

- **ODS 4: Educació de qualitat:** Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat que fomenti oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida.
- **ODS 5: Igualtat de gènere:** Promoure la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i xiquetes.
- **ODS 16: Pau, justícia i institucions sòlides:** Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a totes les persones i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster, aprovat pel Consell de Govern el 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/2017).

Primera convocatòria

L'avaluació en primera convocatòria es desenvoluparà de la manera següent:

- **Prova final escrita (50%).** Examen teòric individual sobre els continguts del programa oficial de l'assignatura. Permetrà valorar el grau d'adquisició dels conceptes clau, la capacitat d'anàlisi històrica i l'aplicació crítica dels continguts. Serà necessari obtindre almenys una qualificació de 5 sobre 10 en la prova final escrita per a poder fer mitjana amb la resta d'apartats d'avaluació. És recuperable en la segona convocatòria.
- **Elaboració de treballs individuals o en grup (30%).** L'alumnat haurà de realitzar treballs relacionats amb els temes del curs. Aquests podran incloure anàlisi de casos històrics, assajos o presentacions sobre fenòmens comunicatius rellevants. És recuperable en la segona

convocatòria.

- **Participació activa i activitats pràctiques a l'aula (20%).** Es valorarà la participació activa de l'alumnat en les discussions, anàlisis de textos i casos plantejats a l'aula, així com les xicotetes activitats pràctiques que es realitzen durant les classes. No és recuperable en la segona convocatòria.

Segona convocatòria

L'avaluació en segona convocatòria mantindrà, si fora el cas, les qualificacions obtingudes en els blocs aprovats en la primera. L'avaluació dels blocs suspesos o no presentats es realitzarà del següent mode:

- **Prova final escrita (50%).** Examen teòric individual sobre els continguts del programa oficial de l'assignatura. Permetrà valorar el grau d'adquisició dels conceptes clau, la capacitat d'anàlisi històrica i l'aplicació crítica dels continguts. Serà necessari obtindre almenys una qualificació de 5 sobre 10 en la prova final escrita per a poder fer mitjana amb la resta d'apartats d'avaluació.
- **Elaboració de treballs individuals o en grup (30%).** L'alumnat haurà de realitzar treballs relacionats amb els temes del curs. Aquests podran incloure anàlisi de casos històrics, assajos o presentacions sobre fenòmens comunicatius rellevants.
- **Participació activa i activitats pràctiques a l'aula (20%).** No és recuperable en la segona convocatòria. Es mantindrà la qualificació obtinguda en la primera convocatòria.

Observacions

- Tant en l'examen com en la resta de proves, exercicis o treballs escrits, s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.
- En cas de detectar-se plagi en un treball d'avaluació, aquest podrà ser qualificat amb un zero, sense perjudici de les accions disciplinàries que es puguin derivar d'acord amb la normativa vigent.
- L'honestedat intel·lectual és fonamental en l'àmbit universitari per a garantir una avaluació justa del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats hauran de ser d'autoria original. No s'admetran treballs realitzats mitjançant col·laboració fraudulenta ni amb l'ús d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si aquesta utilització forma part dels continguts de l'assignatura o ha sigut autoritzada expressament pel professorat responsable.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- Eco, U. (2016). *De la estupidez a la locura: Crónicas para el futuro que nos aguarda*. Barcelona: Lumen.
- Martínez Gallego, F. (2010). *Historia de los medios de comunicación*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Vázquez Montalbán, M. (2000). *Historia general de la comunicación social*. Madrid: Ediciones

Akal.

Referències complementàries

- Eco, U. (1984). *Apocalípticos e integrados*. Barcelona: Lumen.
- Moragas, M. (Ed.) (2012). *La comunicació: De los orígenes a Internet*. Barcelona: Gedisa.
- Perceval, J.M. (2015). *Historia mundial de la comunicación*. Madrid: Cátedra.
- Peters, J.D. (2014). *Hablar al aire. Una historia de la idea de comunicación*. México: Fondo de Cultura Económica.
- Rueda Laffond, J.C., Galán, E., & Rubio, A.L. (2014). *Historia de los medios de comunicación*. Madrid: Alianza Editorial.
- Valles Copeiro del Villar, J.L. (1997). *Historia de la comunicación social*. Madrid: Síntesis.